

ביאורים

למדנו שעלינו להיות נקיים ולא להתפתות אחר יצר העריות בכל תחומי החיים. הרמח"ל מביא לפנינו כמה מהעברות שאנשים נכשלים בהם במעשה, בראייה ובכל שאר חלקי הנפש הבאים במגע עם העולם הגשמי. הרמח"ל כותב זאת על מנת שנדע, קודם כול, מה אסור, ונדע אף ללמוד ולחפש אלו איסורים נוספים עלינו להכיר כדי להישמר מהם.

במעשה: יש רבים הטועים לחשוב שאיסור נגיעה בין גבר לאישה הוא רק למי שרוצה להחמיר לעצמו. זה לא כל כך נורא אם רק נותנים 'כסף' או אם מושיטים יד לחיזיה. כך גם לגבי חיבוק ונשיקה. רבים אף אינם יודעים שגם אח ואחות בוגרים אסורים בחיבוק. הרמב"ם אומר על מי שלא נזהר בכך שהוא עושה מעשה טיפשים [יד החזקה, הלכות איסורי ביאה פרק כא הלכה ו].

בראייה: יש לשמור על נקיות העיניים. אין איסור לראות אישה ברחוב באופן מקרי, אך אסור לעצור ולהתבונן בה. וכן אין ללכת במקומות פרוצים.

בשמיעה: יש לשמוע דיבורים נקיים, שירים ללא ניבולי פה וגסויות. הם מעכירים את הנפש שלנו.

וכן גם **בדיבור:** אסור לנבל את הפה, לדבר על דברים בחוסר צניעות או על דברים שאינם צנועים חלילה.

והמחשבה, גם היא צריכה להיות נקייה ממחשבות אסורות שאינן צנועות.

כל אחד מתחומי החיים האלה משפיע על חברו. אם האחד אינו נקי בהכרח שגם שאר החלקים יהיו נגועים באיסור. למשל, אם מישהו לא נזהר מנגיעה אסורה, קרוב לוודאי שיהיו לו הרהורים אסורים במחשבתו, ואף יגיע לידי הסתכלות במראות אסורים. מי שמגרה את יצר העריות הוא כמו מי שמושך באזני הכלב, שמעשה כזה, בודאי, יגרם לו לנבוח ואפילו לנשוך. כך גם יצר הרע - אין להתקרב אליו.

כל האיסורים הללו אינם בגדר המלצה או עצה טובה, אלא איסורים מוחלטים ששומרים על טהרת נפשנו.

הרחבות

• היחס בין מצוות שבין האדם לחברו למצוות שבין האדם למקום

שְׁבִי אִתָּם קְרוּבִים לְפָשֶׁל בְּעִנְפֵיהֶם. לאדם ישנן שתי מערכות התנהלות - האחת בינו לבין אלוהיו והאחרת בינו לבין חבריו, בהסתכלות פשוטה נראה שאין תלות ביניהם - "יסוד ההרצאה למקום היא האמונה בה' וקיום מצוותיו, ולבריות - הוא מדות טובות והעדר מדות מגונות" [תורה תמימה, במדבר טו הערה קלה]. אולם בעל התורה תמימה ממשיך ואומר שהדברים אחוזים זה בזה: "אמנם הנסיון מורה, כי שני אלה הדרכים לא יתכנו זה בלא זה, כי מי שאינו מאמין נאמן אינו יוצא גם חובות המשובחות שבאדם, כי הוא להוט רק לנפשו ולמלא תאוותיו, וכן מי שהוא בעל מדות נשחתות בהכרח שגם דעותיו לשמים אינן נאמנות, מדאינו (מכך שאינו) מטיב מדותיו".

התנהגות קלוקלת בין אדם לחברו בעייתית לא רק מצד ההתנהלות המדינית של האדם בעולם, אלא גם מצד זה שהיא מעכבת ומונעת את ההתקרבות להקב"ה, כפי שמבאר הרמב"ם: "וכן הפחיתויות, מהן פחיתויות שכליות בסכלות ומיעוט ההבנה ודוחק התבונה, ומהן פחיתויות המידות - כרוב התאוה, הגאווה, הרגז... ואלו הפחיתויות כולן הן מחיצות המבדילות בין האדם ובין ה' יתברך" [שמונה פרקים ז].

וְעֵתָה אָבִיָּא לָךְ רְאִיּוֹת עַל כָּל אֵלֶּה מַדְבְּרֵיהֶם זְכוּרִים לְבָרְכָהּ.

איסור עריות
במעשה, בראייה,
בדיבור ובשמיעה

במעשה, דְּהֵינּוּ, הַגִּיעָה או החבוק וכיוצא, כְּבָר נִתְבָּאָר לְמַעְלָה בְּמֵאמְרָא שְׁזָכְרֵנוּ וְאִין צְרִיךְ לְהֶאֱרִיךְ. **בְּרֵאִיָּה,** אָמְרוּ זְכוּרִים לְבָרְכָה (ברכות סא ע"א), "יָד לֵיד לֹא יִנְקָה רַע" (משלי יא, כא) - כָּל הַמְרִצָּה מַעוֹת מִיָּדוּ לֵידָהּ כְּדִי לְהִסְתַּפֵּל בָּהּ לֹא יִנְקָה מִזֵּינָהּ שֶׁל גֵּיהֶנֶם. וְאָמְרוּ עוֹד (שבת סד ע"א), "מִפְּנֵי מָה הִצְרָכוּ יִשְׂרָאֵל שֶׁבְּאוֹתוֹ הַדּוֹר כִּפְרָה? מִפְּנֵי שֶׁזָּנוּ עֵינֵיהֶם מִן הָעֶרְוָה וְכו', "אָמַר רַב, מִפְּנֵי מָה מְנָה הַפְּתוּב תַּכְשִׁיטִין שְׁבַחוּץ? עִם תַּכְשִׁיטִין שְׁבַפְנִים? לֹאמַר לָךְ, שֶׁכָּל הַמְּסַתְּפֵל בְּאַצְבַּע קִטְנָהּ שֶׁל אִשָּׁה כְּאֵלוּ מְסַתְּפֵל בְּמִקוּם הַתְּרָף" (ברכות כד ע"א), וְאָמְרוּ עוֹד, "וְנִשְׁמָרְתָּ מִכָּל דְּבַר רַע" (דברים כג, י) - שֶׁלֹּא יִסְתַּכֵּל אָדָם בְּאִשָּׁה נְאֻה וְאִפְלוּ הִיא פְּנוּיָה, בְּאַשְׁת־אִישׁ וְאִפְלוּ הִיא מְכֻעֶרֶת" (עבודה זרה כ ע"א).

בְּעֵינָי הַדְּבֹר עִם הָאִשָּׁה, בְּהִדְיָא שְׁנֵינוּ (אבות א, ה), "כָּל הַמְּרַבֵּה שִׁיחָה עִם הָאִשָּׁה גֹרֵם רָעָה לְעַצְמוֹ". וּבְשִׁמְיעָה אָמְרוּ (ברכות כד ע"א), "קוֹל בְּאִשָּׁה עֲרוּה".

חומרת זנות הפה
והאזון (כניבול
פה)

עוֹד בְּעֵינָי זְנוּת הַפֶּה וְהָאָזֶן, דְּהֵינּוּ, הַדְּבֹר בְּדַבְרֵי הַזְנוּת או השמיעה לְדַבְרֵים הָאֵלֶּה, כְּבָר צָחוּ כְּכֻרְכִיָּא וְאָמְרוּ (ויקרא רבה כד, ז), "וְלֹא יִרְאֶה בָּךְ עֲרוֹת דְּבַר" (דברים כג, טו) - "עֲרוֹת דְּבֹר זֶה נְבוּל פֶּה", וְאָמְרוּ (שבת לג ע"א), "בְּעוֹן נְבֻלוֹת פֶּה צָרוֹת מִתְּחַדְּשׁוֹת וּבַחוּרֵי שׁוֹנְאֵיהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל מֵתִים", וְאָמְרוּ עוֹד (שם), "כָּל הַמְּנַבֵּל פִּי מְעַמְקִים לוֹ גֵּיהֶנֶם", וְאָמְרוּ עוֹד (שם), "הַכֵּל יוֹדְעִים כְּלָה לְמָה נִכְנַסְתָּ לְחֶפֶה, אֵלֶּא כָּל הַמְּנַבֵּל פִּי וְאָמְרוּ, אִפְלוּ גִזְרֵי דִין שֶׁל שְׁבַעִים שָׁנָה לְטוֹבָה הוֹפְכִים לוֹ לְרָעָה", וְאָמְרוּ עוֹד (תלמוד בבלי, א"ב), "אִפְלוּ שִׁיחָה קֵלָה שְׁבִין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ מְגִידִים לוֹ לְאָדָם בְּשַׁעַת הַדִּין". וּבְעֵינָי הַשְּׁמִיעָה הִרְעָה הַזֹּאת גַּם כֵּן אָמְרוּ (שבת לג ע"א), "אִף שׁוֹמְעֵ וְשׁוֹתֵק, שְׁנָאֵמַר (משלי כב, יד) 'זְעוּם ה' יִפֵּל שָׁם', הִרְי לָךְ שֶׁכָּל הַחוֹשִׁים צְרִיכִים לְהִיָּת נְקִים מִן הַזְנוּת וּמַעֲנֵינוּ.

וְאִם לְחֶשֶׁךְ אָדָם לֹאמַר, שְׁמָה שְׁאָמְרוּ עַל נְבוּל פֶּה, אֵינּוּ אֵלֶּא כְּדִי לְאִים וְלְהַרְחִיק אָדָם מִן הָעֲבָרָה, וּבְמִי שֶׁדָּמּוּ רוֹתַח הַדְּבָרִים אָמְרוּ, שְׁמִדֵי דְבָרוּ בָּא לִידֵי תַאֲוָה, אֲבָל מִי שְׁאֹמְרוּ דְרָךְ שְׁחוֹק בְּעֵלְמָא לֹא מִלְתָּא הוּא וְאִין לְחוּשׁ עֲלֵיו, אִף אֶתָּה אָמַר לוֹ, עַד כָּאֵן דְּבַרֵי יִצְרָהֶרֶץ. כִּי מְקַרָּא מְלֵא שְׁהִבְיָאוּהוּ זְכוּרִים לְבָרְכָה לְרֵאִיתָם (ישעיה ט, טז), "עַל כֵּן עַל בְּחוּרֵי לֹא יִשְׁמַח ה' גּוֹ' כִּי כָלוּ חֲנָף וּמְרַע וְכָל פֶּה דְבַר נְבֻלָּה", הִנֵּה לֹא הַזְכִּיר הַפְּתוּב הַזֶּה לֹא עֲבוּדַת אֱלִילִים וְלֹא גְלוּי עֲרִיּוֹת וְלֹא שְׁפִיכוֹת דְּמִים, אֵלֶּא חֲפָה וְלִשׁוֹן הִרְעָה וְנְבוּל פֶּה, כְּלָם מִחֲסָאֵת הַפֶּה בְּדַבּוּר, וְעֲלֵיהֶם יִצְאָה הַגְּזֵרָה, "עַל כֵּן עַל בְּחוּרֵי לֹא יִשְׁמַח ה' וְאֶת יִתְמֵיו וְאֶת אֱלֻמְנָתֵיו" וְכו' (ישעיה ט, טז), אֵלֶּא הָאָמַר הוּא כְּדַבְרֵי רְבוּתֵינוּ זְכוּרִים לְבָרְכָה, שֶׁנְבוּל פֶּה הוּא עֲרוֹתוֹ שֶׁל הַדְּבֹר מְמֹשׁ, וּמִשֶּׁם זְנוּת הוּא שְׁנָאֵסֵר כְּכָל שְׂאָר עֲנֵינֵי הַזְנוּת חוּץ מִגּוֹפּוֹ שֶׁל מַעֲשֶׂה, שְׂאָף עַל פִּי שְׂאִין בְּהֶם כְּרַת או מִיתַת בֵּית דִּין אֲסוּרִים הֵם אֲסוּר עֲצָמָם, מְלַבֵּד הִיּוֹתָם גַּם כֵּן גּוֹרְמִים וּמְבִיאִים אֶל הָאֲסוּר הָרָאשִׁי עֲצָמוֹ, וְכַעֲנֵן הַזְּזִיר שְׁזָרוּ בְּמִדְרָשׁ שֶׁהִבְאֵנוּ לְמַעְלָה.

איסור הרחוקי
זנות

בְּעֵינָי הַמְּחַשְׁבָּה, כְּבָר אָמְרוּ בְּתַחֲלַת הַבְּרִיתָא שְׁלָנוּ (עבודה זרה כ ע"א), "וְנִשְׁמָרְתָּ מִכָּל דְּבַר רַע" (דברים כג, י) - "שֶׁלֹּא יִהְרַר אָדָם בְּיוֹם וְכו', וְאָמְרוּ עוֹד (יומא כט ע"א), "הַרְהוּרֵי עֲבָרָה קָשִׁים מְעַבְרָה", וּמְקַרָּא מְלֵא הוּא (משלי טו, כו), "תוֹעֵבַת ה' מְחַשְׁבוֹת רַע".

וְהִנֵּה דְבַרְנוּ מִשְׁנֵי גּוֹפֵי עֲבֵרוֹת חֲמוּרוֹת שְׁבִנֵי אָדָם קְרוּבִים לְפָשֶׁל בְּעִנְפֵיהֶם* מִפְּנֵי רָבָם שֶׁל הָעֲנָפִים וְרַב נִטְיַת לְבוֹ שֶׁל אָדָם בְּתַאֲוָתוֹ אֲלֵיהֶם.

הַמְרִצָּה מַעוֹת - הַסּוֹפֵר וּמַעֲבִיר כֶּסֶף. **שְׁזָנוּ** - שָׁנְהוּ. **שְׁבַחוּץ, שְׁבַפְנִים** - תַּכְשִׁיטִים חִיצוֹנִים וְתַכְשִׁיטִים בְּמִקוּמוֹת נִסְתָּרִים יוֹתֵר. **תְּרָף** - מִקוּם הָעֲרוּוָה. **בְּהִדְיָא** - בְּפִירוּשׁ. **שׁוֹנְאֵיהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל** - לִשׁוֹן "סִגֵּי נְהוֹר" וְכוּנְתוֹ לְבַחוּרֵי יִשְׂרָאֵל. **לֹא מִלְתָּא הוּא** - אֵינּוּ כְּלוּם. **גּוֹפּוֹ שֶׁל מַעֲשֶׂה** - בֵּיאַת אִיסוּר.

לרפואת חיים בן זורה הי"ו